

NE DOBD EL!

1Tim 1,19

Egyik este fáradtan, jó munkára már alkalmatlanul, rossz filmet néztem a televízióban. A hős — egy a jövőben hívó alak — vidám gesztussal hajigált a széibe, a tengerbe egy csomó papírt. Amint ezt a jelenetet nézem, elcsodálkozom tehetetlen dühömön: miért gerjedek fel így a tenger beszennyezésén? Az áramlatokban ide-oda lengő növényeket, a színes halakat vagy azok iparos vadászait képviselem? Mi közöm hozzá? Az enyém a tenger?

Sokkal inkább érthetőbb volna fortyogásom például a közeli városunk egy utcája, egy autóbusszállomása miatt. Az ott élők s az autóbusszal oda beutazó ingázók: reggel és koradélután teleszórják azokat elhasznált autóbusszjegyekkel, papírzacskókkal, gyufaszálakkal, üres gyufásdobozokkal, cigaretta maradványokkal, szakadt nylonzacskókkal és minden elképzelhető szeméttel. Hogy az úgynevezett „időszakos“ szemetekről dinnyehéjről, szőlőgeresztről, kukoricacsutkáról ne is szóljak, aminek következményeit, — ha valaki véletlenül rálép — jól ismerjük. De vajon miért dobja el az utcán, a városban a szemetet, aki ezt cselekszi? Abból a közös meggondolásból, hogy nem az ő utcájuk, nem az ő környezetük, mert ők nem városlakók, vagy éppen nem abban az utcában laknak, ahol szemeteltek, hanem egy másikban.

Szintén a televízió jóvoltából láthattunk már olyan jelenetet, melyben nagy világvárosok — melyeknek lakossága tízmillió felett van — utcáin szemétként ott hevernek kivénhedett, elhasznált vagy elrongált hűtőszekrények, televíziók, porszívók, rádiók, butorok s mindaz, ami épp fölöslegessé vált egy háztartásban. De vajon miért hordják ki ott az utcára a felsorolt tárgyakat? Abból a meggondolásból, hogy ha ők a 19. vagy 79. emeleten laknak, őket, a környezetrondítókat nem zavarja sem környezetükben, sem kilátásukban, mert csak akkor látják, vagy még akkor sem eldobott tárgyaikat, ha az emeletről lenéznek. S különben is nem az övék az utca, nem az ők közvetlen környezetüket rondították el, hanem a másét.

Kolozsváron, egykori szülő- és nevelkedési városomban, ahol laktam szüleimmel egy emeletes bérházban, közös volt a lépcsőház, a járda. Rajtunk kívül kb. még 30 család lakott ugyanott. Idősek és fiatalok egyaránt. Idős szomszédainkkal úgy osztottuk meg a munkát, ahogy erejük szerint méltányos volt. A nehezebbjét elvégeztük mi, fiatalabbak. De

voltak olyanok, ha nem is sokan, akik kereken megtagadták a járda vagy a lépcsőház takarítását. Érvelésük ez volt: nem az ő dolguk, nem övék a járda, a lépcsőház. S különben is, akkor sepernek majd utcát, akkor lapátolnak havat, ha pénzre lesz szükségük. Az ilyenek mindig kivételessé teszik önmagukat, helyzetüket. Ezek „mások“ mint a többség, ezek a különködők, akiket semmi sem érdekel. Hogyan érdekelné őket pontosan környezetük, ahol élnek?

Modern korunk nagy vívmánya a „dobj el“ holmik tömege. „Dobj el“ injekcióstűk, amelyek egyetlen használatra készültek, fecskendők, írószeresek, melyeket nem lehet újból használni, ha kifogy belőlük a betét vagy a grafit. De még folytathatjuk a sorát azon termékek sokaságának, amelyek egyszeri használatra készültek: poharak — fagyaltos poharak pl., melyekkel meleg időben szintén tele van környezetünk —, tányérok, abroszok, evőeszközök, gázöngyújtók . . .

Volt eszeresem mesélte: 1975-ben kint járt Kanadában, Montreálban, az Unitárius Világszövetség gyűlésén. Hazafele jövet, hogy a hosszú repülőúton ne unatkozzanak, mindenkinek adtak felszálláskor egy steril nylonzsákba csomagolt fülhallgatót, ha esetleg zenehallgatásra kerekedne valakinek kedve, akkor azt megtehesse. Európába való leszállásuk alkalmával, amikor a gépből kiszálltak, a légikisasszony mindenkitől összeszedte a kiosztott és használt fülhallgatókat és egy szemetes kosárba gyűjtötte egybe. Íme egy példa arra, hogy egy tiszta új dologból hogyan lesz szemét egyszeri használat után.

Nem csoda, nem véletlen, ha egyre nő körülöttünk is a „dobj el“ holmik halmaza. Változik divatunk. Nő körülöttünk a „dobj el“ nadrág, ing, cipő, pulóver . . . De így van ez nem csupán a divat terén, hanem minden téren. Tegnap nehézipar, ma vegyipar, holnap elektronika. A mával feledjük a tegnapot és a sürgős holnap miatt nem gondolunk a holnaputánra. Vajon nekik, akik utánunk jönnek, „dobj el“ világunk miatt lesz-e, marad-e valami? Vajon a mi fékevesztett fogyasztói mániánkért mi marad? és milyen lesz, ami nekik marad? Mert kétségtelen, hogy tárgyak és helyzetek állandóan változnak körülöttünk.

És most ezek után, hadd tegyem fel a kérdést: miért kellett erről itt, ma, prédikációm keretében foglalkozni? Mi köze van az eddig elmondottaknak ehhez a szöszékhez, ehhez a mai naphoz? A következő: hogy „dobj el“ tárgyak között akadnak nagyon fontos dolgok is. Mert „dobj el“ ruhák, autók, lakások között nem csoda, ha ugyanígy bánunk barátainkkal, embertársainkkal, férjekkel, feleségekkel és gyermekekkel, vagy idős ún. használhatatlanná vált szüleinkkel. Mert sajnos láttunk már ilyeneket is „dobj el“ világunkban. Nemkívánatos eldobott gyermekek, idős, önmaguk fenntartására tehetetlen szülők, eldobott élettársak, férjek és feleségekről is tudunk. Miért van ez így? Mert mi úgy gondoljuk, hogy mindig van kilátás egy másikra, egy látszólag jobbra, mert minden pótolható és kicserélhetőnek tetszik számunkra.

Ez lehet a sorsa „dobd el“ világunkban az elveinknek, hitünknek, kötődésünknek eszméhez, nemzethez, anyanyelvhez, néphez, szülőfaluhoz, szeretethez, békéhez, jósághoz, igazsághoz, szépséghez, türelemhez, megértéshez.

Ezért is időszerű a Timóteushoz írott levélbeni megfogalmazás: „Tartsd meg a hitet és a jó lelkiismeretet...“ Vigyázz rá! Tartsd meg! Ne dobd el! „amelyet egyesek elvetettek és ezért a hit dolgában hajótörést szenvedtek“.

Nagyon kell vigyáznunk, hogy egy megszokott mozdulattal ne hagyjuk eldobni magunktól elveinket. Mert ezt is meg lehet tenni, de ennek az a súlyos következménye, hogy elvtelenek maradunk. De ne dobjuk el kötődéseinket, szülőföldhöz, anyanyelvhez, nemzethez, valláshoz, mert akkor szülőföld, anyanyelv, nemzetiség, vallás nélkül maradunk. Vigyázzunk jogainkra, úgy, hogy közben ne feledjük el kötelességeinket sem. És nem utolsó sorban vigyázzunk a textusokban megfogalmazottakra: hitünkre és jó lelkiismeretünkre. Ne dobjuk el ezeket sem, mert akkor hit és jó lelkiismeret nélkül maradunk, aminek további következménye az, hogy hajótörést szenvedünk a már említettekben. Mindannyian megértjük a hajótörött szó jelentőségét, ha a Titanic luxushajó első és egyben utolsó útjára gondolunk. Több mint 1500 halottja és majdnem ugyanannyi hajótöröttje volt ennek a katasztrófának. Alig hiszem, hogy szeretne valaki napjainkban is hajótörést szenvedni a szónak akár igazi, akár jelképes értelmében.

És végül még egy gondolat. Korlátlanul szabadok vagyunk abban, hogy mit és hogyan tékozlunk el. Magába kell azért gyűjtenie mindenkinek mindent, amiről reméli, tudja, hiszi, hogy állandó, hogy értékes, és ezt ápolni, megmenteni, gondozni kell és úgy átadni gyermekeinknek, unokáinknak, utódainknak.

Eppen ezért legyen okulásunkra felolvasott textusunk: Tartsd meg! Vigyázz rá! Ne dobd el a hitet, a jó lelkiismeretet, hogy ne szenvedj hajótörést ezekben és te magad se légy hajótörött. Így legyen. Ámen.